

Str. Gheorghe Doja, Nr.5, Ap.2

Tel: 0256-499161

**STUDIU ISTORIC DE FUNDAMENTARE
ÎN VEDEREA REALIZĂRII P.U.G.
- COMUNA MOȘNIȚA NOUĂ -**

Beneficiar: ***PRIMĂRIA COMUNEI MOȘNIȚA NOUĂ***

Proiectant: ***S.C. GEOLINK S.R.L.***

Data:

2017

Analiza evoluției teritoriului studiat

1.1. Epoca neolitică

Relieful de câmpie joasă a Câmpiei Timișului, în care este localizată comuna Moșnița Nouă, a reprezentat încă din istorie un habitat prielnic locuirii. Existența grindurilor fluviatile și a sectoarelor mici de terasă, formate de cursurile de apă, au atras ca un magnet populația din vechime, care căuta să-și stabilească așezările pe aceste forme mai înalte de relief.

În urma unor cercetări arheologice invazive din perioada 2010-2015, pe teritoriul comunei Moșnița Nouă, în proximitatea localităților Moșnița Veche și Moșnița Nouă, făcute de un grup de arheologi din Timișoara (ArheoVest), au fost descoperite urme ale unei locuințe adâncite (bordei) în pământ de formă ovală și o mică adâncitură care indică prezența unui stâlp ce a ținut această construcție. Densitatea structurilor descoperite este scăzută, ceea ce indică o locuire de scurtă durată în această parte a sitului, însă materialele găsite sunt bogate cantitativ, reprezentând numeroase fragmente de vase ceramice, oase animale, obiecte litice, chirpici sau piese de lut¹.

1.A. Neoliticul dezvoltat

Tipologia materialului ceramic încadrează aceste materiale la finele mileniului VI î.Hr. (aproximativ 5000 î.Hr.), în epoca neolitică – faza mijlocie. Materialele găsite ce indică existența culturii Vinča, sunt destul de numeroase, dar cel mai important, fragmentele găsite, numeroase la rândul lor, conduc la o încadrare culturală foarte sigură². Această cultură aparține vastului complex balcano-anatolian, având originea în Asia Mică, și anume în culturile chalcoliticului anatolian³, apărând în regiunea carpato-dunăreană în urma unui fenomen de migrație și difuziune⁴. Nu au putut fi găsite materiale complete (vezi Fig. 1), reconstituirea acestora fiind posibilă doar parțial. Fragmentele din ceramică găsite fac dovada unei bogate activități în domeniul olăritului în această așezare, reprezentând componente ale unor vase ceramice de diverse forme și funcționalități. Vasele obținute prin tehnica straturilor suprapuse sau dintr-un

---

¹ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016 p.50.

² Măruia, L. et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012 p. 197.

³ Idem, op.cit., 1970, p. 473; Idem, *Cu privire la neoliticul din Banat*, în *Tibiscus*, 3, 1974, p. 51; Idem, op. cit., 1977, p. 24; Idem, op. cit., 1979b, p. 64; Idem, op.cit., 1979a, p. 72; G. Lazarovici, M. Nica, op.cit., p. 5; Fl. Drașovean, *Observații pe baza unor materiale inedite privind raporturile dintre culturile Starčevo-Criș, Vinča A și lumea liniară în nordul Banatului*, în *Apulum*, 26, 1989, p. 38.

⁴ G. Lazarovici, M. Nica, *Chalcoliticul Balcano-Anatolian*, în *Cultura Vinča în România*, Timișoara, 1991, p. 5.

bloc de lut, aparțineau comunității vinciene de la Moșnița Nouă, servind la nevoile gospodărești, cele mai multe vase fiind utilizate pentru păstrarea proviziilor sau pentru a servi la masă, cele mai frecvente fiind castronul cu apucători, cupa sau strachina⁵. Datorită pragmatismului, comunitățile preistorice nu lăsau în urmă obiecte întregi, folosindu-le până acestea ieșeau din uz și apoi distrugându-le parțial sau total.

Fig.1. Vase și fragmente de ceramică aparținând perioadei neolitice descoperite în zona Moșniței Noi

Alte obiecte, de dimensiuni mari găsite în cadrul locuinței adâncite vinčiene sunt cele din material litic, precum râșnițele sau șlefuitoarele, dar și obiecte de dimensiuni mici (microlite), cum ar fi lamele, răzuitoarele sau diverse alte unelte. Șlefuitoarele erau folosite pentru a ascuți armele și unelte din piatră, iar râșnițele serveau la măcinarea cerealelor (orz, grâu, ovăz), în scopul obținerii făinii. Cercetările făcute de arheologii de la ArheoVest nu au adus dovezi care să demonstreze practicarea agriculturii în rândul comunității Vinča, însă prezența mai multor fragmente de râșniță în adâncitura bordeiului indică indirect practicarea acestei activități, fiind cunoscută în rândul populațiilor din zonă la acea vreme. Deși, societatea vinčiană era recunoscută ca fiind pașnică, s-a găsit în umplutura bordeiului o măciucă discoidală, păstrată doar jumătate din aceasta, având o deschizătură la nivel median pentru a putea introduce coada de lemn. Această măciucă reprezenta o adevărată armă de luptă în acea vreme. Datorită condițiilor de sol, s-au păstrat destul de precar materiale osteologice provenit din așezarea neolitică de la Moșnița Nouă, compunându-se din oase animale și resturi ale alimentației comunităților umane ce au trait cândva aici. După o analiză a materialelor osteologice s-au determinat următoarele specii: vacă (*Bos Taurus*), oaie, caprină (*Ovicaprine*), căprior (*Capreolus capreolus*) și păsări ce nu pot fi încadrate unei specii anume.

---

⁵ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012 p. 198.

În acele vremuri, în comunitatea Vinča de pretutindeni exista un ritual funerar mai aparte, după moartea defunctului trupul acestuia rămânea la suprafață, iar apoi prin descărnare, părți din acesta ajungeau și prin cele mai nefirești locuri⁶, posibil fiind transportate de animale. Acest fapt a fost concluzionat în urma descoperirii unui femur uman printre resturile aruncate în bordei.

Pentru prima dată în preistoria europeană, datorită existenței comunității Vinča pe teritoriului actualei comune Moșnița Nouă, populația se organizează în așezări de mare întindere, structurată în trame stradale, având adesea chiar și locuințe cu etaj.

1. Epoca eneolitică

Încadrarea cronologică a epocii eneolitice, bazate pe analiza tipologiei materialului din ceramică, situează descoperirile acestei epoci în prima jumătate a mileniului V î.Hr. (aproximativ 4700-4500 î.Hr.). În urma unor cercetări s-au descoperit pe "Dealul Sălaș" două bordeie învecinate, care au fost utilizate în faze diferite⁷. La fel ca și în cadrul așezării neolitice, au fost descoperite fragmente de ceramică într-o cantitate semnificativă, ce fac dovada importanței din acea vreme a activităților din domeniul olăritului. Fragmentele găsite la nord-vest de localitatea Moșnița Veche în zona "Sălaș", unde în eneoliticul dezvoltat era evidențiată cultura Tiszapolgár, și în colțul de sud-est al Pădurii Bistra⁸ (Fig.2), unde a fost evidențiată cultura

Fig. 2. Zona pădurii Bistra, spațiu cu numeroase urme de locuire istorică

⁶ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p. 56.

⁷ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p. 61.

⁸ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p.199.

Baden, au putut fi complet reconstituite, predominant reprezentate fiind de elemente de tip castron și căniță ce avea o proeminență perforată pe buză. Aceste vase au fost utile în diverse întrebuințări. S-a observat faptul că degresantul folosit la prepararea vaselor (nisip foarte fin) a păstrat în timp un aspect foarte îngrijit, iar arderea foarte bună oferea rezistență obiectului. În cultura Tiszapolgár, sub aspectul tehnologiei ceramice, degresantul folosit este alcătuit din măr și șamotă sau nisip cu pietricele și șamotă, pietricele cu șamotă. Culoarea vaselor pe exterior este predominant brună sau brun-cărămizie, ce evidențiază arderea acestora în cuptor. De asemenea, vasele au și culori închise (cenușiu închis sau negru), ca rezultat al lipsei de oxigen din cuptor. În această epocă, ceramica comunităților de tip Tiszapolgár și Baden, nu dispune de multe decoruri, singurele elemente surprinse sunt șirurile de puncte, incizia de forme geometrice, creșterea sau aplicarea de proeminențe pastilate⁹. Un alt obiect găsit este vasul cu forma denumită și ”tavă de pește”¹⁰, reprezentând un platou circular cu pereți de 10 cm și cu un diametru al gurii de 30-40 cm, care era folosit cel mai probabil la servirea mesei. Față de neolitic, în cazul acestei epoci solul celor două bordeie a putut păstra o cantitate foarte mare de resturi osteologice faunistice, aparținând următoarelor specii: vacă (*Bos taurus*), porc (*Sus scrofa domesticus*), mamifere domestice, bour (*Bos primigenius*), cerb (*Capreolus capreolus*) și mamifere sălbatice. Elementele anatomice găsite aparțin zonelor corpului bogate în carne, precum scapula, coastele, humerus, observându-se pe suprafața acestora urme de tăiere, majoritatea, la nivelul membrelor. Aceste descoperiri impun imaginea unei comunități care și-a asigurat hrana atât prin creșterea animalelor, cât și prin vânătoare.

Cultura Tiszapolgár este rezultatul unui proces evolutiv complex și lung, fiind marcat de diferențe evidențiate de specificul fiecărei zone incluse în acest proces, astfel înțelegându-se existența numărului mare de grupe, aspect și faciesuri din perioada de formare¹¹. Cultura Baden este specifică Serbiei, Austriei, Poloniei, Ungariei¹², iar în această zonă de câmpie joasă a Banatului este întâlnită împreună cu anumite elemente ale culturii Coțofeni, fiind prezentă mai

---

⁹ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p. 65.

¹⁰ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p. 65.

¹¹ G. Lazarovici, *Principalele probleme ale culturii Tiszapolgár în România*, în AMN, 20, 1983, p. 4; D. Diaconescu, *Cultura Tiszapolgár în România*, Sibiu, 2009, p. 72.

¹² A. Ardet, *Considerații privind așezarea Baden de la Timișoara-Freidorf*, în Tibiscum, 1988, p. 121.

mult spre sfârșitul epocii eneolitice când ornamentele vaselor se schimbă (apare forma ramurilor de brad, șiruri de linii dispuse în șiruri oblice, motive triunghiulare, ”triunghiurile îngropate”¹³.

Materialele ce aparțin eneoliticului nu fac decât să aducă o îmbogățire în ceea ce privesc descoperirile din această zonă¹⁴.

2. Epoca bronzului

În anul 2012, cercetările arheologice au reliefat concentrarea unor elemente ce datează din epoca bronzului în zona de la vest de localitatea Moșnița Veche, în arealul favorabil al ”Sălașelor”, dar și în arealul ”Satului bătrân”, în zona de nord-est a localității Moșnița Veche și în ”golful” sudic al Pădurii Bistra¹⁵. Încadrarea cronologică relativă, bazată tot pe tipologia materialului ceramic, încadrează descoperirile în epoca bronzului, faza târzie (aproximativ 1400-1200 î.Hr.) și le atribuie culturii de tip Cruceni-Belegiș. Siturile cercetate sunt amplasate cu precădere pe suprafața unor terase sau grinduri care au fost puternic profilate, înconjurare sau delimitate de meandre fosile, martore ale unor cursuri de apă care au existat cândva. Față de celelalte epoci, epoca bronzului oferă puține probe, găsindu-se o singură structură certă, și anume o groapă cu provizii, surprinsă pe jumătate¹⁶. Artefactele sporadic descoperite, cu precădere în partea de vest a localității Moșnița Veche, sunt constituite din fragmente ceramice ale unor vase de foarte bună calitate, care au fost arse bine și lustruite atât la interior, cât și la exterior. Obiectele descoperite constau în două forme de vase foarte uzuale în această epocă, și anume castronul și urna, ce au formă de arcade sau semicerc, reprezentate de un șanț ornamental, ce poartă denumirea de canelură. Probe recoltate din sol, din interiorul unei fântâni, conțineau urme de materiale organice carbonizate, oferind și o mare densitate de resturi vegetale. S-a preconizat că cel mai probabil au existat culturi agricole semănate pe Dealul Sălaș acum aproape 3000 de ani, fiind găsite semințe de ovăz și grâu.

Materialele păstrate în urma cercetărilor de teren făcute de cei de la ArheoVest evidențiază asocierea cu materialul arheologic ce aparține altor epoci, ceea ce indică caracterul

---

¹³ Horia Ioan Ciugudean, *Eneoliticul final în Transilvania și Banat: Cultura Coțofeni*, Editura Milton Timișoara, 2000, p. 27.

¹⁴ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 203.

¹⁵ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 204.

¹⁶ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p. 71.

multistratificat al obiectivelor¹⁷. Aceste materiale indică o perioadă cronologică relativ mare, făcând parte din fazele timpurii, dar și cea clasică a culturii Vatina, aparținând fazei mijlocii a epocii bronzului, unde se pot identifica și fragmente ceramice ce se pot încadra fazei întâi a culturii Cruceni-Belegiș.

3. Prima epocă a fierului

Asemănător epocii bronzului, și în această epocă, cu precădere în prima epocă a fierului, urmele viețuirii umane constau într-o singură structură, sub forma unei adâncituri de 2,5 m ce avea rolul de a alimenta comunitatea cu apă potabilă, fiind amplasată la sud de Pădurea Bistra, pe o suprafață plană lipsită de urmele unor foste cursuri de apă¹⁸. Din această adâncitură (fântână) au fost extrase fragmente ceramice specifice epocii, ce au fost ale unor vase lustruite, având decorațiuni prin crestarea buzei sau a brâului. În urma analizei vizuale, descoperirile au fost încadrate cronologic în perioada timpurie a primei vârste a fierului (secolele X și XI î.Hr.) și corespund orizontului cultural Gava, dar și Gornea-Kalakača¹⁹.

La vest de localitatea Moșnița Veche au fost făcute descoperiri de tip Basarbi, aceasta dezvoltându-se în faza mijlocie a primei epoci a fierului, fiind ca și în cazul celor de la Pădurea Bistra concentrate pe o arie restrânsă²⁰. Fragmentele, descoperite în urma cercetărilor, ce pot fi reconstituite sunt relativ puține, fiind sub forma fragmentelor de străchini, majoritatea având buze de tip invazat, mai rar drept sau evazat. Într-un număr mai mare au fost vasele de provizii și vasele de băut, având diferite dimensiuni și forme, multe dintre ele prezentând praguri și fațetări sau chiar caneluri. Ca degresant, cel mai frecvent este utilizat nisipul cu o granulație mai mică sau mai mare și cu un conținut de mică variabil, fiind cel mai utilizat, alături de șamotă și pietricele. Degresanți organici sunt foarte rar utilizați. Vasele erau bogat ornamentate, fiind frecvent întâlnite pe vase de provizii, vase de băut și foarte rar pe străchini și boluri, predominând benzi de linii orizontale, vertical sau în valuri, asociate adesea cu diverse combinații.

---

¹⁷ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 213.

¹⁸ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 217.

¹⁹ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 219.

²⁰ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 219.

4. *A doua epocă a fierului*

Urme arheologice specifice acestei perioade au fost descoperite atât în partea de vest a satului Moșnița Veche, cele mai multe dintre acestea, dar și în partea de est a acestei localități, precum și în sudul pădurii Bistra.

Locuirea acestui sit în cea de-a doua epocă a fierului, ce ar corespunde perioadei secolelor I îHr. – I dHr., este atestată de descoperirea unei singure structuri, reprezentată printr-o locuință semi-adâncită cu formă patrulateră. Prezența a două gropi ce indica existența a doi stâlpi conturează imaginea casei construite în două ape, având coama orientată pe direcția est-vest, cu laturile căzând pe marginea sudică și nordică a acesteia. Această orientare era specifică respectivelor timpuri, în numeroase cazuri din cuprinsul Bazinului Carpatic²¹, casele beneficiind de iluminat natural și încălzirea locuinței prin expunerea la soare a laturii sudice a casei. S-a observat faptul că aceste descoperiri au fost făcute pe suprafața unor terenuri cvasi-plane, pe suprafața unor întinse terase, grinduri tipice sau mici proeminente de terase, mărginite de traiectul unor meandre fosile. Multe dintre descoperirile arheologice pot fi încadrate în cea de-a doua epocă a fierului sau mai exact epocii regatului dac²². Materialul arheologic găsit în locuința aferentă celei de-a doua epoci a fierului este compus din fragmente ceramice, oase și piese din os, fragmente litice sau obiecte din fier. Un număr mare al obiectelor găsite sunt constituite din vase pentru gătit, vase pentru păstrat proviziile și puține vase pentru consumat lichide (ceașca cu toartă supraînălțată)²³. Aceste materiale pot fi corelate cu mențiuni mai vechi din literatura de specialitate, unde este menționat faptul că în hotarul localității Moșnița Veche a fost descoperit un denar²⁴ roman republican, emis de C. Plautius²⁵.

Descoperirile din epoca regatului dac au o concentrare, în special, în zona Pustei Moșnița și în zona Pădurii Bistra, reprezentând aici doar o parte dintr-o serie de situri complexe,

---

²¹ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p.72-73.

²² Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 225.

²³ Cristian Floca et al., *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, 2016, p.76.

²⁴ Denar = monedă romană de argint, în greutate de 4 g.

²⁵ S. A. Luca, *Descoperiri arheologice din Banatul Românesc. Repertoriu*, Sibiu, 2006, p. 178.

multistratificate, ce ocupă aceste zone²⁶. Identificarea acestor urme arheologice s-a realizat și prin studierea tehnologiei de realizare a elementelor ceramice și metalice, ornamentele utilizate, dar și celelalte materialele descoperite fiind sugestive în acest sens.

5. *Perioada secolelor II-IV d. Hr.*

Descoperirile arheologice corespunzătoare acestei perioade istorice sunt destul de numeroase, fiind întâlnite cu precădere în partea de vest a satului Moșnița Veche, spre Timișoara, dar și în nord-estul și estul comunei, și parțial în sudul acestei localități, precum și în zona pădurii Bistra. Anterior operațiunilor de cercetare arheologică desfășurate de către echipa ArheoVest, în zona aceasta, era atestată existența unui mormânt de înhumăție sarmatic²⁷, fără însă a fi prezentate dovezi concrete asupra artefactelor descoperite. Conform studiului realizat²⁸, urme de locuire au fost atestate pe suprafața unor grinduri, dar și pe unele terase existente, cel mai adesea în apropierea unor meandre fosile, aceste zone putând fi utilizate facil la practicarea agriculturii. Prin natura perioadei istorice analizate, și anume intervalul dintre prăbușirea regatului dac și perioada de după retragerea aureliană²⁹, interval caracterizat prin ample mutații de ordin tehnologic, social, demografic sau politic, fapt ce a contribuit la existența unor artefacte cu valoare arheologică diversificate, s-au putut descoperii în partea de nord a comunei elemente specifice acestei perioade. Principalele obiecte descoperite au fost de natură ceramică (Fig. 3),

Fig. 3. Ornamentație pe vasele ceramice specifică decolelor II – IV dHr.

²⁶ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 228.

²⁷ Anexa 1. Repertoriul descoperirilor arheologice din zona de studiu cunoscute din literatura de specialitate, s.v. Moșnița Veche Izolat 2.

²⁸ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 228.

²⁹ Peter Hùgel, *Ultimele decenii ale stăpânirii romane în Dacia (Traianus Decius – Aurelian)*, Cluj-Napoca, Ed. Nereamia Napocae, 2003, 266 p.

de tipul bolurilor și castroanelor, relizate după stilul provincial roman, realizate fiind cu ajutorul roților de olărit³⁰. Elementele ceramice din această perioadă se caracterizează printr-o degresare prin intermediul unor materiale fine, de tipul nisipurilor și a mărurilor, aceste vase fiind “arse” prin procedee de ardere reducătoare, ceea ce a conferit obiectelor un aspect cenușiu. Ca și ornamentație, vasele prezintă atât pe interior, cât și pe exterior inserții de “coaste tehnice”³¹, un procedeu decorativ specific acestei perioade.

Astfel de elemente arheologice au fost descoperite în apropierea zonei cunoscute sub numele de “Dealul Sălaș” , aici elementele descoperite fiind relativ lipsite de ornamente.

Din cauza faptului că această zonă, după cucerirea romană, a constituit un areal tampon între provincia romană și spațiul încă locuit de dacii liberi, a contribuit la existența unui vid de putere, fapt ce a favorizat pătrunderea populațiilor sarmatice în zona Câmpiei Timișului, și deci și cultura acestora. Trebuie menționat faptul că în întregul areal, în această perioadă de interes, sunt prezente populații cu un stil de viață nomad³², cel puțin din partea populației sarmatice, la care se adaugă modificările structurale induse ca urmare a cuceririi Regatului Dac de către Imperiul Roman, fapt ce a indus alte mișcări și transformări ale populației dacice, mai ales dinspre zona Mureșului Mijlociu spre Câmpia de Vest.

6. Perioada migrațiilor și Epoca Medievală

Acest interval se poate subclasifica la rândul său în mai multe perioade de interes, în special pentru această zonă supusă studiului, în funcție de frământările ce au avut loc în fiecare dintre aceste intervale, fapt ce a favorizat evidențierea unor vestigii arheologice distincte pentru fiecare în parte, dar și modalitatea de influențare a întregii Câmpii Bănățene, ca și spațiu de transformare a populațiilor ce locuiau acest areal în fiecare dintre perioadele ce vor fi enumerate.

6.A. Perioada migrațiilor

Această perioadă vine ca și o extensie la finalul perioadei secolelor II – IV dHr., pe fondul mutațiilor ce au avut loc în întreaga zonă, mutații de ordin demografic, social, și într-o oarecare măsură politic și economic.

---

³⁰ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 233

³¹ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 233

³² Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 234

Corespunde intervalului cuprins între momentul invaziei hunice (secolul V) și disoluția Khaganatului Avar³³ de la sfârșitul secolului al VIII-lea. Ca și obiecte cu valoare arheologică, specifice acestei perioade, au fost descoperite fragmente de ceramică, în special în zona pădurii Bistra, și cu totul izolat în nordul și estul localității Moșnița Veche.

6.B. Evul Mediu Timpuriu

În zona de interes, această perioadă debutează aproximativ din jurul anului 900, o dată cu cucerirea maghiară a Banatului și integrarea acestuia în Regatul Ungariei, finalul acestei perioade fiind considerat a fi începutul secolului al XIV-lea. Artefacte aparținând acestei perioade, descoperite la nivelul comunei Moșnița Nouă au fost identificate în zona de sud a pădurii Bistra, pe fostul amplasament al Satului Bătrân, dar și în apropierea drumului județean, între Albina și Moșnița Nouă³⁴.

6.C. Evul Mediu Dezvoltat

Acestei perioade istorice îi este specific intervalul cuprins între secolele XIV și XVI, cel puțin pentru acest areal, începând cu domnia lui Carol Robert de Anjou (1301 – 1342), în timpul cărei domnii, capitala Ungariei a fost mutată la Timișoara. Finalul acestei perioade corespunde cu ocuparea Timișoarei de către Ahmed Pașa în anul 1552³⁵ și transformarea întregii zone într-un villayet otoman. Elementele cu valoare arheologică din această perioadă au fost descoperite atât grupat, în cadrul vetrelor satelor, dar și izolat, la nivelul diferitelor puncte amplasate în diferite zone ale comunei (vezi Fig. 4), considerându-se că au fost suprapuse peste diferite locuințe. Acestea pot fi întâlnite preponderent în partea de vest a localității, în zona vechii vetre a Satului Bătrân, dar și înspre pădurea Bistra, și doar în mod cu totul izolat spre localitatea Albina.

---

³³ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 234

³⁴ Punctele arheologice aparținând acestei perioade au fost identificate pe baza reprezentărilor cartografice realizate în cadrul studiului realizat de către Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012

³⁵ I. Hațegan, Vilayetul de Timișoara, Timișoara, 2005; P. Binder, Lista localităților din Banat de la sfârșitul secolului al XVII-lea, în *Studii de Istorie a Banatului*, 2, 1970, p. 61-68 ; M. Bizerea, F. Bizerea, Localizarea așezărilor din Banat consemnate în „Gesta Hungarorum”, în *Studii de Istorie a Banatului*, 5, 1978, p. 1-16; idem, Așezările din Banat consemnate în registrele dijmelor papale din anii 1332-1337, în *Studii de Istorie a Banatului*, 5, 1978, p. 17-25; M. Bizerea, C. Rudneanu, Considerațiuni istorico-geografice asupra districtului autonom al Caransebeșului în Evul Mediu, în *Studii de Istorie a Banatului*, 1, 1969, p. 7-22;

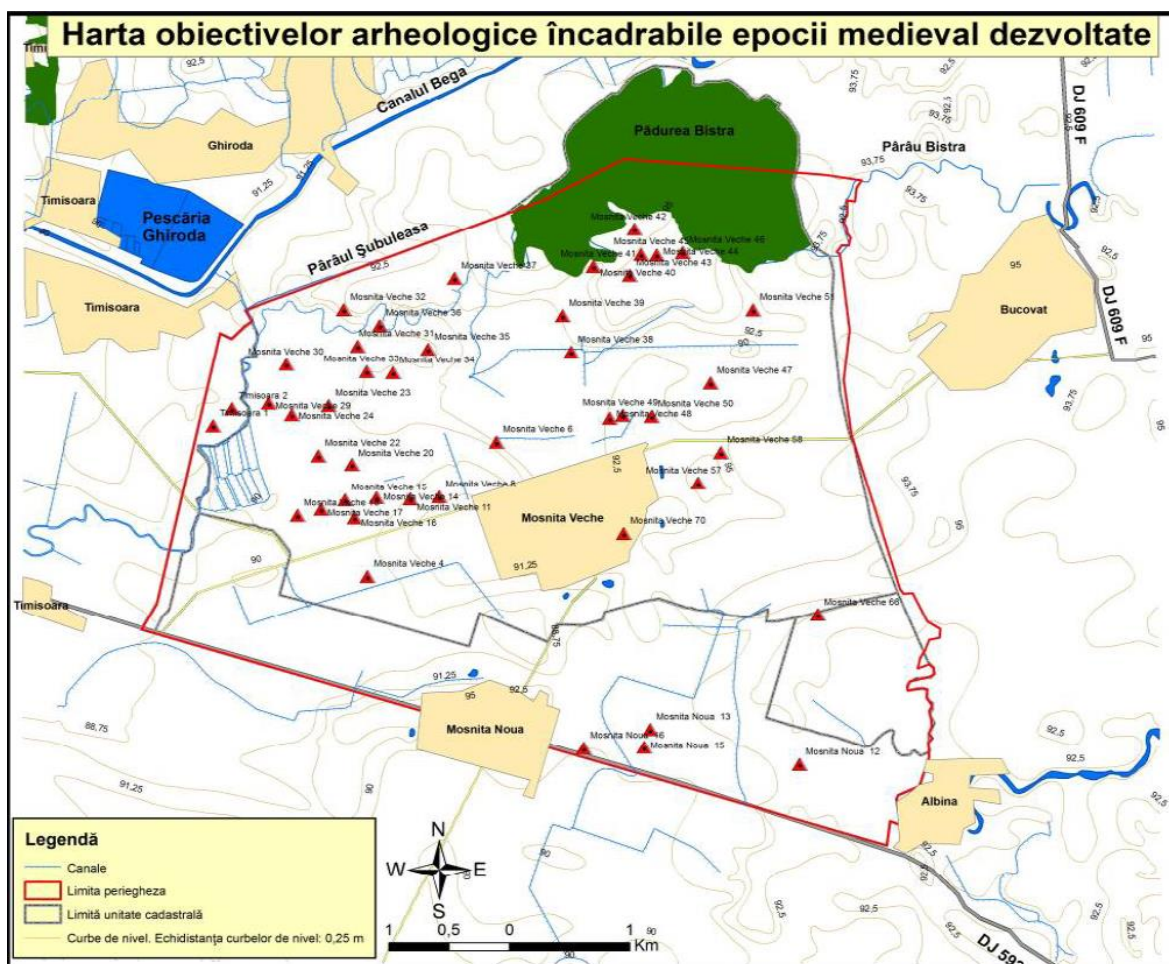

Fig.4. Distribuția obiectivelor arheologice aparținând perioadei medievale dezvoltate (ArheoVest)

Trebuie precizat faptul că erau preferate locațiile mai înalte, ce nu erau afectate de apele crescute din timpul primăverii, mai ales că în perioada respectivă nu fuseseră realizate lucrări hidroameliorative în această zonă.

6.D. Evul Mediu Târziu

Sfârșitul Evului Mediu corespunde încetării dominației otomane în acest areal și etapei de restructurare de după anul 1718, mai exact până în anul 1772. Obiectele cu valoare arheologică sunt regăsite mai ales în partea de est a intravilanului localității Moșnița Veche, precum și în partea de est a extravilanului acestei localități. Alte zone în care au fost identificate obiecte aparținând acestei perioade sunt cele dinspre pădurea Bistra sau cele din zona Satului Bătrân, în această zonă din urmă fiind atestate cele mai multe elemente ale locuirii umane din această perioadă.

Fig. 5. Fragmente ceramice aparținând Evului Mediu Târziu (Măruia, L et al., 2012)

Specifice acestei perioade sunt obiectele de ceramică (Fig.5) ce aveau inclusiv capace, cu o granulație fină, ce includ un procentaj mai mare de nisip decât de argilă și a căror ornamentație este una destul de variată. Astfel, sunt folosite incizii, decoruri pictate sau smălțuirea³⁶ tocmai pentru a-i oferi caracter estetic. Aceste ultime moduri de ornamentare sunt total specifice Evului Mediu Târziu și reprezintă o posibilă marcă a importurilor la nivel local.

7. Perioada Modernă (secolele XVIII – XIX)

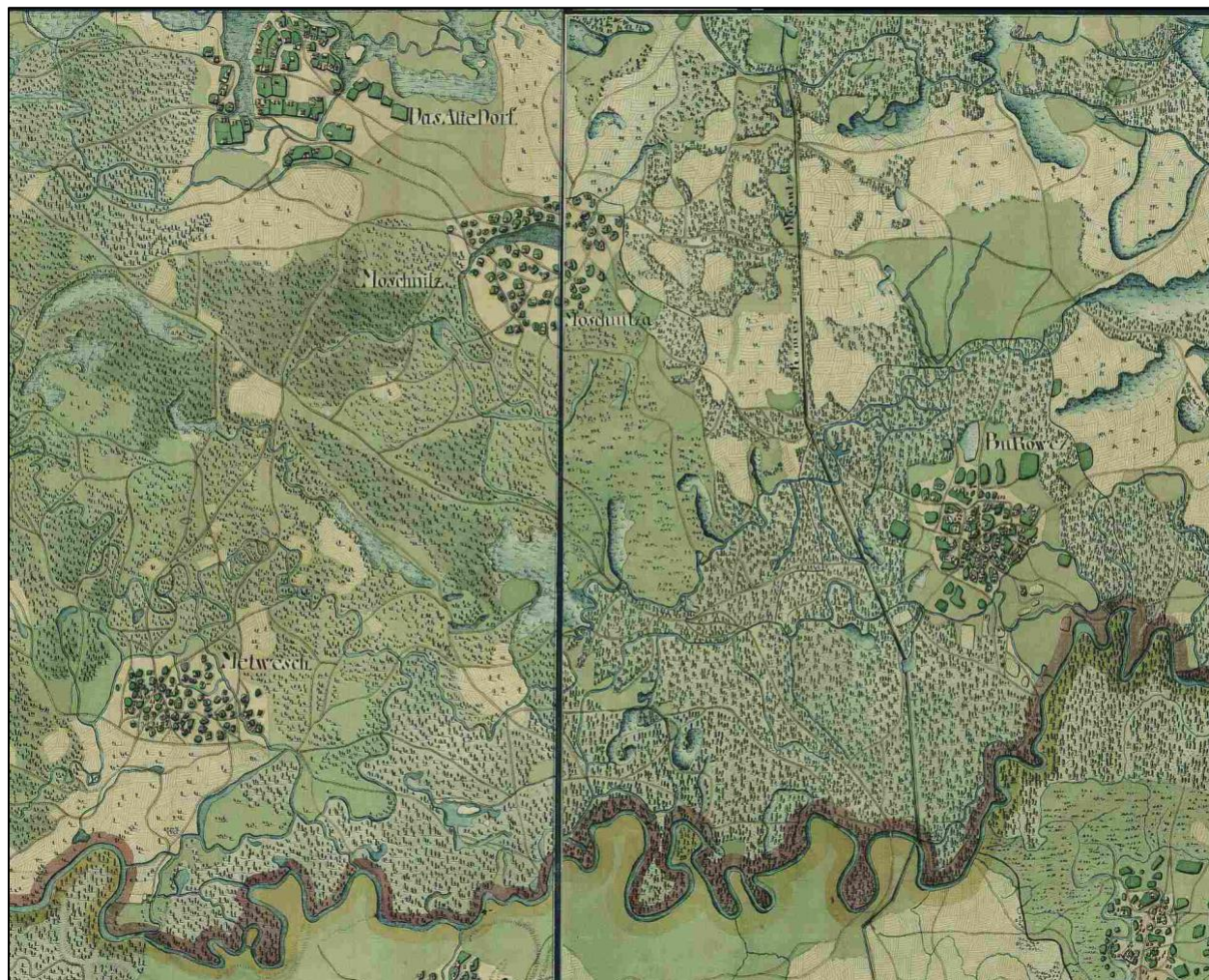
Această perioadă istorică pune în evidență localitatea Moșnița Veche, ca principal centru local, fapt atestat de elementele arheologice descoperite în această perioadă. Tot în acest interval apar și primele materiale cartografice pentru această zonă, ca urmare a ridicărilor topografice realizate de către habsburgici.

Conform primei ridicări topografice militare supervizate de către Grisellini (vezi Fig. 6) realizate în perioada 1763 – 1787, este atestată existența așezărilor cunoscute cu toponimele de “Das Alte Dorf” sau Satul Bătrân, “Moschnitz” ce corespunde actualei localități Moșnița Veche, precum și “Metwesch” sau Urseniul actual, întreaga configurație a terenului fiind diferită de situația din prezent, ceea ce a contribuit la descoperirea artefactelor arheologice în zone diferite de cele ale vetrelor de intravilan existente.

Ca și organizare administrativă, în perioada 1716 – 1719, teritoriul actualei comune Moșnița Nouă era arondat districtului Timișoara împreună cu alte 61 localități, acest district fiind divizat în mai multe „cercuri”, iar ca urmare a acestui tip de organizare, acest teritoriu era

³⁶ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 242

subordonat cercului Bucovăț³⁷. Situația se schimbă după anul 1779, când întreg teritoriul este încorporat Regatului Ungar, fiind împărțit în comitate. Astfel, la rândul său, comitatul Timiș era împărțit în mai multe „plase”, arealul actual al comunei Moșnița Nouă depinzând de plasa Timiș.

Fig. 6. Teritoriul comunei Moșnița Nouă în timpul primei ridicări topografice militare din perioada 1763 – 1787

8. Perioada Contemporană (secolul XX)

Această perioadă corespunde dezvoltării așezărilor umane din comună, de această dată ele fiind tratate în mod unitar. În această perioadă nu se mai pune problema existenței obiectivelor arheologice, elementele istorice existente fiind direct legate de componenta culturală. Totuși, pentru a înțelege mai bine evoluția acestora, fiecare dintre cele cinci localități vor fi tratate individual în cele ce urmează.

³⁷ Vertan Maria, *Organizarea Administrativ - Teritorială a Banatului Istoric în Perioada 1716 - 1860*, ANALELE BANATULUI, S.N., ARHEOLOGIE – ISTORIE, XXI, 2013, p.364

II. 1. Localitatea Moșnița Veche

Denumirea localității este considerată a provenii, conform surselor orale, de la un anumit “Moș Niță”, considerat a fi un înțelept al satului în perioada sa de început, în perioada când satul era localizat pe grindurile mărginite de meandrele pârului Șubuleasa. Acesta, în urma existenței unor probleme legate de inundațiile ce afectau vechiul sat, a sfătuit comunitatea locală să mute așezarea într-o zonă mai înaltă, în sudul celei deja existente³⁸. Astfel că, actualmente este considerat faptul că Satul Bătrân, aflat în partea de nord – vest a localității Moșnița Veche (vezi Fig. 7), este precursorul indirect al așezării din prezent. Cu toate acestea, la un moment dat, cele două așezări au continuat să existe în paralel, cu precizarea că, Satul Bătrân este posibil să fi fost părăsit în urma lucrărilor de sistematizare a cursurilor de apă locale, iar mutarea localnicilor să fi fost făcută în localitatea Moșnița Veche³⁹.

După cum se poate observa și din figura atașată, la momentul realizării acestui material cartografic, Satul Bătrân îngloba un număr mai mare de construcții, acestea fiind dispuse preponderent după un anumit plan de organizare, în timp ce așezarea Moșnița era caracterizată printr-o eterogenitate semnificativă. Această caracteristică se datora morfologiei reliefului, dar și hidrografiei locale, în acest ultim caz, putând fi observate pe reprezentarea cartografică respectivă faptul că în zonă existau numeroase meandre, dar și suprafețe pe care stagnau apele pentru perioade mai mari de timp, situație ce a dispărut după realizarea lucrărilor hidroameliorative în tot Banatul.

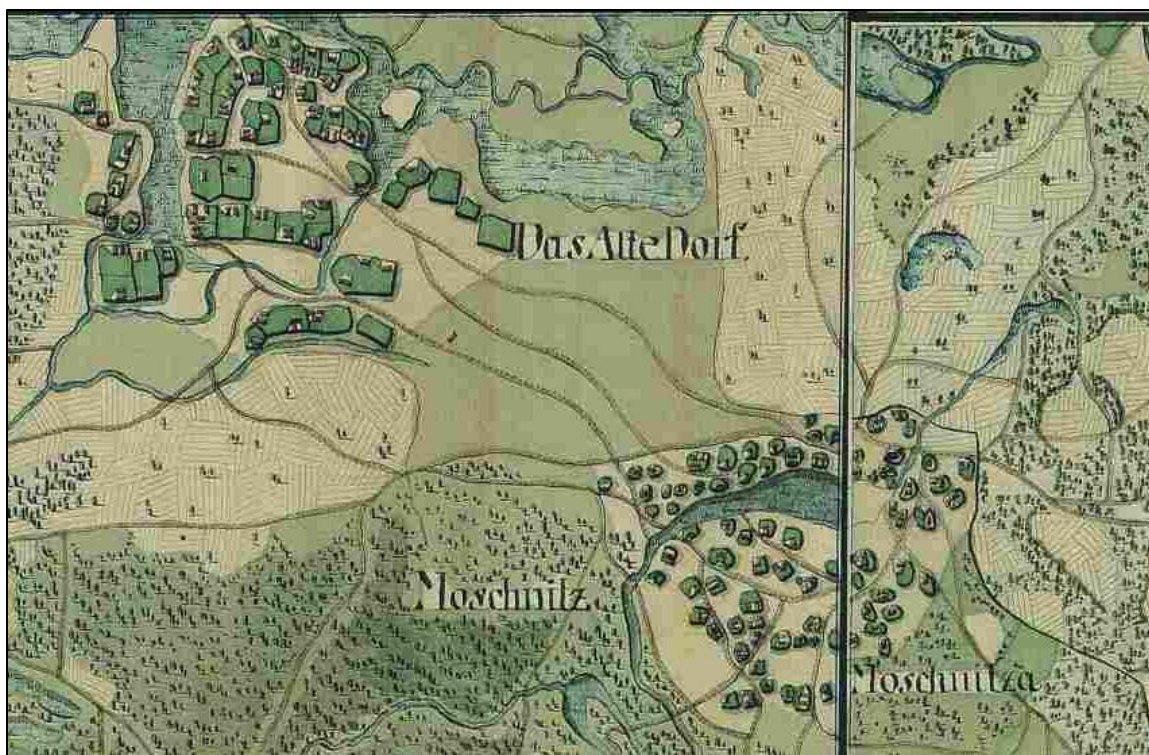
Satul Bătrân a aparținut localității Moșnița Veche până în anul 1820, când au primit la schimb pădurea aflată la momentul respectiv în partea de sud a localității, pădure ce nu mai există în prezent.

În cadrul celei de-a doua ridicări topografice, Satul Bătrân nu mai este figurat pe harta existentă (vezi Fig. 8), de această dată așezarea Moșnița Veche sau “Mosnicza” cum era cunoscută la data respectivă fiind mult mai bine structurată. Trama stradală a așezării era una predominant rectangulară (vezi Fig. 9), excepție făcând unele cvartale din partea centrală a satului. La data întocmirii reprezentării cartografice, cimitirul era localizat la o distanță de circa 200 m față de localitate, în partea de sud a acesteia.

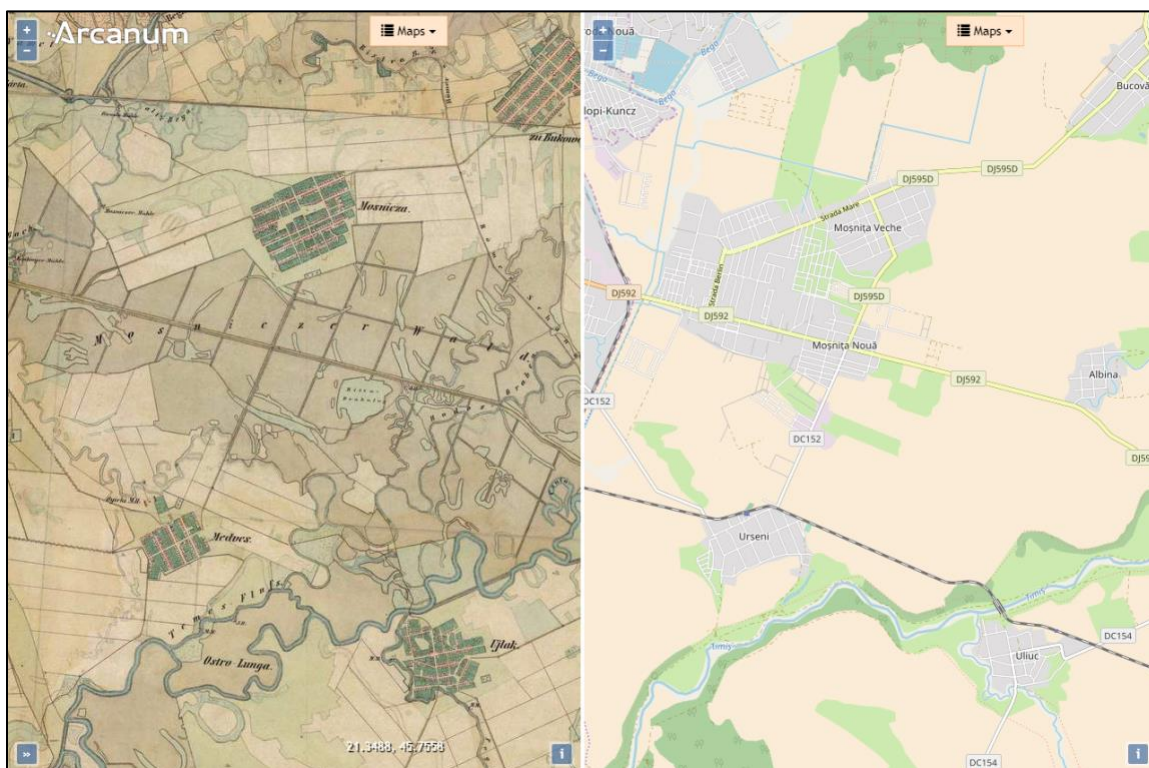
---

³⁸ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 273

³⁹ Măruia, L et al., *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj-Napoca, 2012, p. 274

Fig. 7. Așezările Satul Bătrân și Moșnița Veche în timpul primei ridicări topografice militare din perioada 1763 – 1787

Fig. 8. Teritoriul comunei Moșnița în timpul celei de-a doua ridicări topografice militare din perioada 1806 – 1869 – comparație cu situația actuală

Fig. 9. Localitatea Moșnița Veche în timpul celei de-a doua ridicări topografice militare din perioada 1806 – 1869

Situația nu diferă semnificativ în perioada următoare, singurele modificări la nivelul materialului cartografic realizat în decursul celei de-a treia ridicări topografice fiind legate de detaliile utilizării terenului, precum și de faptul că în această perioadă localitatea este cunoscută sub numele de “Mosnica” (Fig. 6), toponim tot mai apropiat de situația actuală.

Fig. 10. Localitatea Moșnița Veche în timpul celei de-a treia ridicări topografice militare din perioada 1869 – 1887

Biserica existentă în localitate, relizată din lemn, a fost înlocuită de o alta, în anul 1812, construită din materiale durabile, purtând hramul “Înălțarea Domnului”, biserică ce a fost refăcută în anul 1912.

În anul 1904, pădurea aflată în partea de sud a localității este defrișată pentru a face loc noii colonii, și anume Moșnița Nouă.

Un alt eveniment din istoria acestei localități face referire la inaugurarea, în anul 1920, a Monumentului Eroilor din Banat, în curtea bisericii ortodoxe.

II. 2. Localitatea Moșnița Nouă

Așezarea Moșnița Nouă a fost înființată în anul 1903 de către administrația maghiară, când în acest loc au fost ridicate 90 de case, locuite de către coloniști proveniți din Bekescsaba și Szentes. Acest fapt a influențat și componenta demografică prin faptul că multă vreme, populația locală era predominant maghiară. Datorită amplasării optime, și anume în apropierea drumului principal, dar și a localizării în centrul comunei, această așezare a devenit centru comunal în anul 1969⁴⁰.

Urme ale locuirii în cadrul acestei localități pot fi datate încă din perioada hallstattiană și chiar neolitică, cum este și cazul unor artefacte descoperite în imediata apropiere a satului, în partea de nord – vest⁴¹. Aceste ultime obiecte cu valoare arheologică aparțin culturii Vinca, putând fi reconstituite obiecte de tipul bolurilor, cupelor și a vaselor cu capac, însă ornamentația acestora este una săracă. Alte obiecte descoperite erau realizate din silex, obsidian, jasp sau cuarțit, elemente ce nu sunt regăsite în mod natural în acest areal, ceea ce atestă existența schimburilor între populația locală și alte grupuri umane aflate la distanțe mai mari. Din perioada preistorică, au mai fost descoperite fragmente de ceramică aparținând culturii Tisa, dar și epocii bronzului și primei epoci a fierului.

Un aspect important din istoria localității face referire la faptul că, în anul 1988, în urma unor lucrări de sistematizare aprobate de către Nicolae Ceaușescu, localitatea se dorea a fi demolată pentru realizarea unor alte structuri⁴², însă datorită căderii regimului comunist, această acțiune nu a mai avut loc.

---

⁴⁰ Crețan Remus, Banat toponymy – a short view on the origins of settlements in the eastern part of Timișoara, Review of Historical Geography and Toponomastics, vol. II, no.3-4, 2007, pp 45-56

⁴¹ RAN 157843.01

⁴² <http://www.cdep.ro/proiecte/2009/300/60/8/em368.pdf>

Fig. 11. Evoluția teritoriului localității Moșnița Nouă în perioada socialistă (Hărți Militare 1:25000), comparativ cu situația actuală (2017), (Google Earth)

Trebuie menționat faptul că, încă din perioada de început, localitatea fiind una ridicată integral în decursul a câtorva ani, aceasta a avut un profil stradal bine reglementat, construcțiile fiind dispuse rectangular în proximitatea principalelor axe de transport, dar și a drumurilor derivate din acestea (vezi Fig. 11). Evoluția intravilanului localității a fost semnificativă în timp, tocmai datorită apropierii de Timișoara, astfel că, în prezent, acesta este mult mai extins decât situația din perioada socialistă.

II. 3. Localitatea Urseni

În primul rând, trebuie stabilită etimologia acestei denumiri, mai ales că în trecut, așezarea figura pe hărțile topografice iosefine sub numele de „Metwesch”, cuvânt ce provine din ungurească „medve” și care înseamnă “urs”⁴³. Legenda locală spune că prin zonă treceau bătrâni din Șoșdea ce aduceau urși în Timișoara pentru realizarea unor spectacole de divertisment. Acești ursari înnoptau în localitatea cunoscută actual sub numele de Urseni, fapt ce a atras și denumirea existentă.

În zonă există urme ale locuirii încă din perioada eneolitică, în acest sens fiind descoperite fragmente ceramice aparținând acestei perioade.

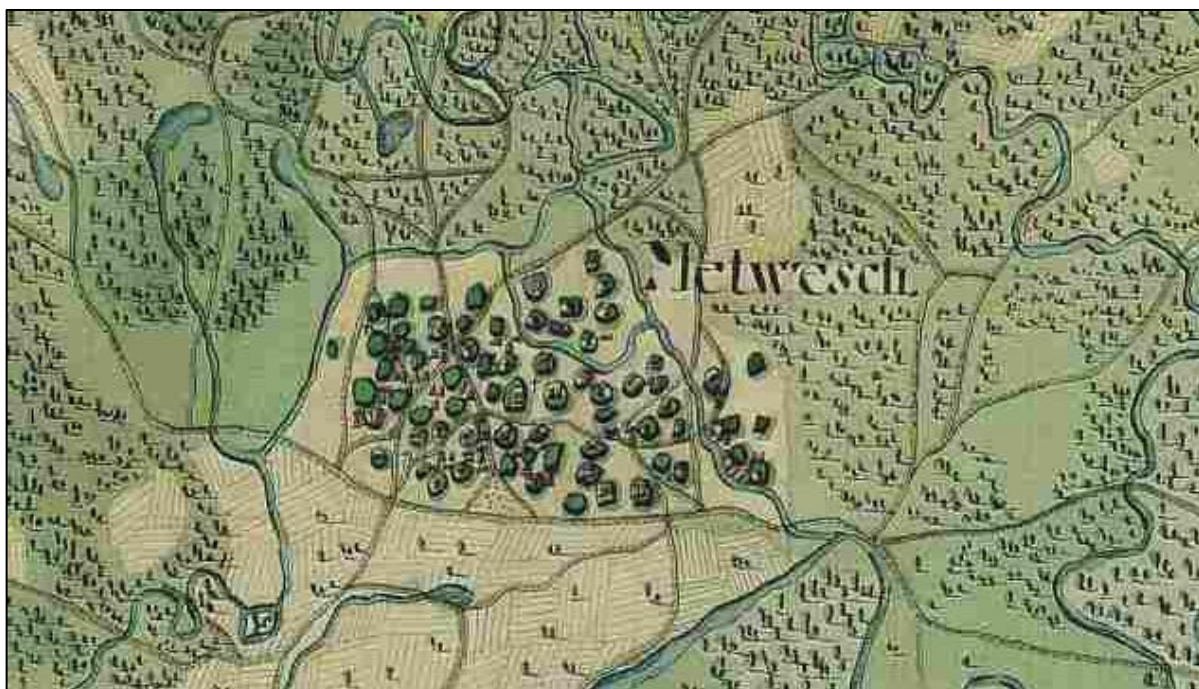
Prima atestare documentară a acestei localități este corelată cu numele lui Nicolae de Medwez, în anul 1403, iar ulterior este amintit un conflict între țăranii din Medues și nobilimea din Remetea, caz ce ajunge și în atenția regelui Sigismund al Ungariei.

În perioada Evului Mediu, așezarea Urseni este direct afectată de dominația otomană, tocmai datorită apropierii față de Timișoara. Astfel, în anul 1554, așezarea apare ca fiind părăsită sau parțial depopulată. Repopularea satului începe la începutul secolului al XVIII-lea, pe fondul cuceririi acestei zone de către habsburgici.

În deceniile următoare, localitatea apare pe hărțile topografice realizate de imperiul habsburgic sub denumirea de “Metwesch” (vezi Fig. 12), amintit fiind faptul că în anul 1727 este atestată construirea unei mori la Medwesch, moară de apă achiziționată la începutul secolului al XX-lea de către comunitatea ortodoxă. Ca și proveniență a locuitorilor, cel puțin la nivelul celei de-a doua etape de repopulare, este considerat că aceștia ar proveni din zona Unip, Icloda, respectiv Uliuc sau chiar Cebza.

---

⁴³ <http://www.urseni.ro/istoric.php>, accesat la 04.10.2017

Fig. 12 Evoluția teritoriului localității Urseni în perioada primei ridicări topografice (1763 – 1787), comparativ cu situația actuală (2017), (Google Earth)

Prima biserică ridicată în sat a fost cea construită în anul 1746. Românii sunt atestați ca și locuitori ai Urseniului abia din anul 1761, deși aici existau români din vremuri mai îndepărtate.

Ca și în cazul localității Moșnița Veche, și aici a existat un sat anterior, situat mult mai aproape de Timiș, și pe fondul inundațiilor existente, acest sat a fost părăsit pentru a fi reînțemeiat într-o zonă mai înaltă, și anume actuala vatră a satului. După cum se poate observa și de pe harta din perioada habsburgică, așezarea nu este sistematizată, având o dispunere aleatorie a construcțiilor. Forma actuală a satului este stabilită abia în anul 1770, și este structurată în jurul principalelor repere ale satului și anume biserica, școala sau primăria.

Un alt eveniment din trecutul localității este legat de cumpărarea domeniului cameral Medveș, în anul 1781, în cadrul unei licitații organizate la Viena, de către Hadzsi Pasachia.

În decursul timpului, în localitate au fost colonizate mai multe familii de germani, astfel cum s-a întâmplat și în anul 1800. În anii următori, proprietatea așezării este deținută de mai mulți nobili maghiari. Sistematizarea cursului râului Timiș în proximitatea localității are loc în jurul anilor 1880, iar la terminarea lucrărilor, unii dintre muncitori aleg să se stabilească în Urseni, fapt ce a contribuit la creșterea populației acestei așezări, dar și la creșterea diversității etnice și religioase. Cu toate acestea, creșterea semnificativă a volumului de apă pe cursul râului Timiș din 1886 contribuie la inundarea acestui teritoriu, pe fondul ruperii digului în partea de sud vest a arealului comunei actuale. În secolul al XIX-lea, spre sfârșit, are loc un nou val de colonizare, în zonă existând teren agricol fertil, dar și numeroase posibilități de găsirea a unei activități remunerate.

În anul 1914, datorită calității apei din zonă, pe teritoriul satului sunt construite Fântânile de alimentare a Timișoarei, acestea fiind amplasate în această locație cu condiția construirii unui drum de piatră între sat și Timișoara, drum construit în anul 1916.

Primele decenii ale secolului al XX-lea sunt marcate de conflictele militare existente la nivel mondial, dar și de unirea acestui teritoriu cu România. Astfel, în anul 1923, localitatea își schimbă numele din Medveș în Urseni.

În perioada interbelică, în localitate este înființată de către Iosif Kiss “Banca de Credit din Medveș”, iar ulterior, în anul 1937, este înființată și fanfara din Urseni. Anul 1938 este marcat de ridicarea actualei biserici ortodoxe, iar în 1939 este ridicată și biserica romano – catolică.

Un alt eveniment notabil este reprezentat de electrificarea Urseniului în anul 1946, fiind prima localitate din Timiș ce beneficia de această facilitate.

II. 4. Localitatea Albina

Această localitate s-a fondat prin colonizarea acestui spațiu, cu 130 de familii de români proveniți din zona montană a Sibiului în anul 1925⁴⁴. Inițial a fost denumită “Colonia Brod”, toponimul utilizat pentru această zonă, în contextul figurării pe planurile cartografice existente a toponimului “Broddi” (vezi Fig. 13). Locuitorii colonizați în această nouă așezare proveneau din satul Sebeșu de Jos⁴⁵. Denumirea localității a fost stabilită ca urmare a recunoaștinței locuitorilor pentru ajutorul acordat de către Banca “Albina” din Sibiu, dar și a faptului că aceștia se ocupau preponderent cu apicultura, astfel că, din anul 1931, localitatea va purta numele de “Albina”, unii dintre locuitorii fiind cunoscuți sub denumirea de “*boștinari*”, ce îi lega de activitatea de albinărit. Trebuie menționat faptul că, în perioada 1927 – 1936, satul aparține de comuna Bucovăț, abia din anul 1936 intrând în teritoriul administrativ al comunei Moșnița Veche. Situația face ca din anul 1944 până în anul 1948, localitate să centru comunal al localității Albina, fiind unica localitate din respectiva comună⁴⁶. Importantă pentru comunitatea locală era banca populară pe acțiuni, înființată în anul 1939, cunoscută sub denumirea de “Banca Populară Spicul”, ce era axată pe creditele destinate achiziționării de tehnologie agricolă de către localnici.

În această perioadă se ridică și clădirea Primăriei, ce va deveni ulterior Căminul Cultural al localității, dar și clădirea Grădiniței (anul 1952).

Pe partea de activitate duhovnică și spirituală, trebuie precizat faptul că în perioada 1930 – 1932 această activitate funcționează în casa învățătorului, pentru ca din 1932, după terminarea clădirii școlii, să fie amenajată acolo o sală folosită ca și capelă.

Perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial este una caracterizată de numeroase modificări de ordin administrativ, social și politic. În anul 1953 este înființată Cooperativa Agricolă de Producție, în cadrul căreia vor fi integrați majoritatea agricultorilor de pe raza localității până în anul 1962. O noutate pentru localitate a fost introducerea unei centrale electrice în anul 1958, ce avea rolul de a asigura iluminatul public, această centrală fiind construită în cadrul actualei clădiri a Căminului Cultural⁴⁷, cu toate că până în anul 1960 curentul electric este introdus în toată localitatea.

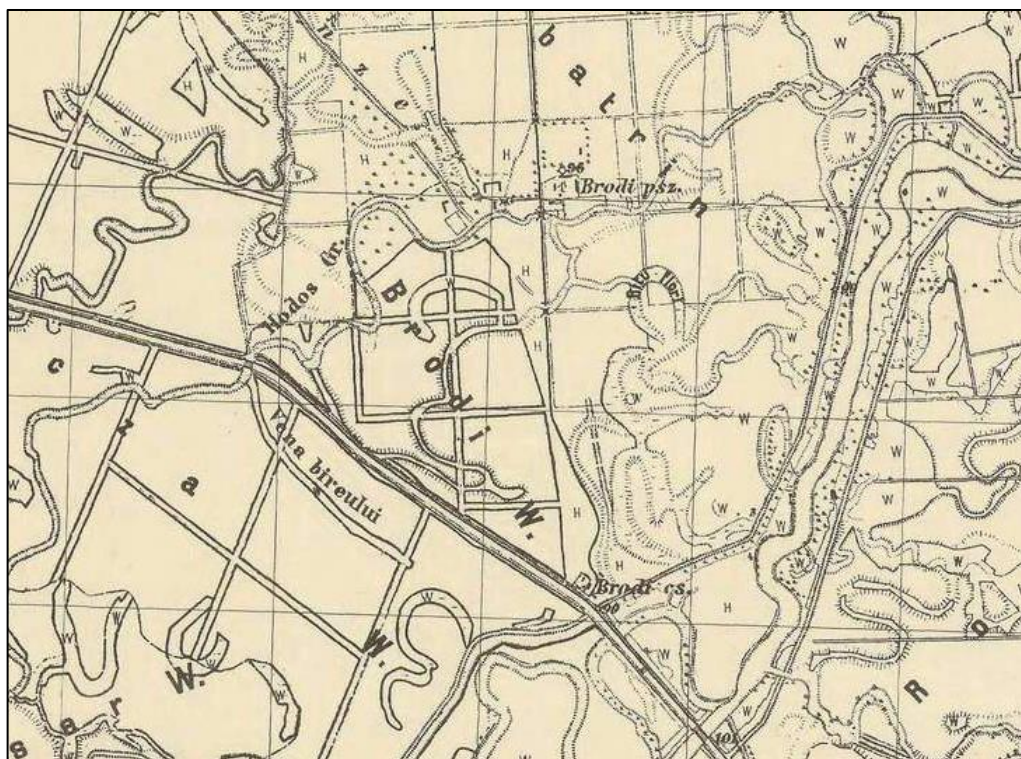
---

⁴⁴ Crețan Remus, *Banat toponymy – a short view on the origins of settlements in the eastern part of Timișoara, Review of Historical Geography and Toponomastics*, vol. II, no.3-4, 2007, pp 45-56

⁴⁵ Mirela Trușcă, Dan N. Burulean, *Albina : un sat ardelean în spațiul timișan*, Timișoara : Solness, 2008

⁴⁶ Mirela Trușcă, Dan N. Burulean, *Albina : un sat ardelean în spațiul timișan*, Timișoara : Solness, 2008, p.25

⁴⁷ Mirela Trușcă, Dan N. Burulean, *Albina : un sat ardelean în spațiul timișan*, Timișoara : Solness, 2008, p.35

Fig. 13. Teritoriul localității Albina în perioada Regatului Ungar (1869 – 1887), comparație cu situația actuală (2017), (Google Earth)

Apropierea de Timișoara a influențat mișcarea migratorie a populației, cu precădere în perioada 1980 – 1990. Actuala clădire a bisericii este ridicată în anul 1981, fiind terminată în anul 1986, primind hramul “Adormirii Maicii Domnului”.

În perioada postdecembristă, mai exact în intervalul 1999 – 2000, este modernizat iluminatul stradal, iar în anul 2007, drumul principal este amenajat în proporție de 75%.

Un aspect important al localității îl prezintă evoluția spațială a teritoriului, astfel că, pe reprezentarea cartografică realizată în perioada 1869 – 1887 (vezi Fig. 13), se poate observa sistematizarea acestui areal, asemănându-se ca și conformație cu situația actuală. Amplasarea tramei stradale secundare în apropierea drumului principal este similară celei actuale, întregul teren fiind mărginit însă de meandre ale râului Timiș. Distanța mai mare față de principalul nucleu urban, și anume Timișoara, a reprezentat un factor restrictiv pentru extinderea semnificativă a vetrei satului, fapt vizibil prin analiza conformației stradale din cele două perioade de interes.

II. 5. Localitatea Rudicica

Această așezare este întemeiată la sfârșitul secolului al XIX-lea, ca urmare a valului de colonizări din zonă, când aici se stabilesc 13 familii de șvabi din Săcălaz, pe terenul fostei moșii a lui Ioan Rudici⁴⁸.

Cu toate acestea, oficial așezarea este atestată în anul 1954. Datorită faptului că acest spațiu nu a fost locuit anterior, în zonă nu au fost descoperite urme arheologice de locuire, mai ales că tot acest areal era supus inundațiilor, situație remediată în urma lucrărilor hidroameliorative din perioada habsburgică.

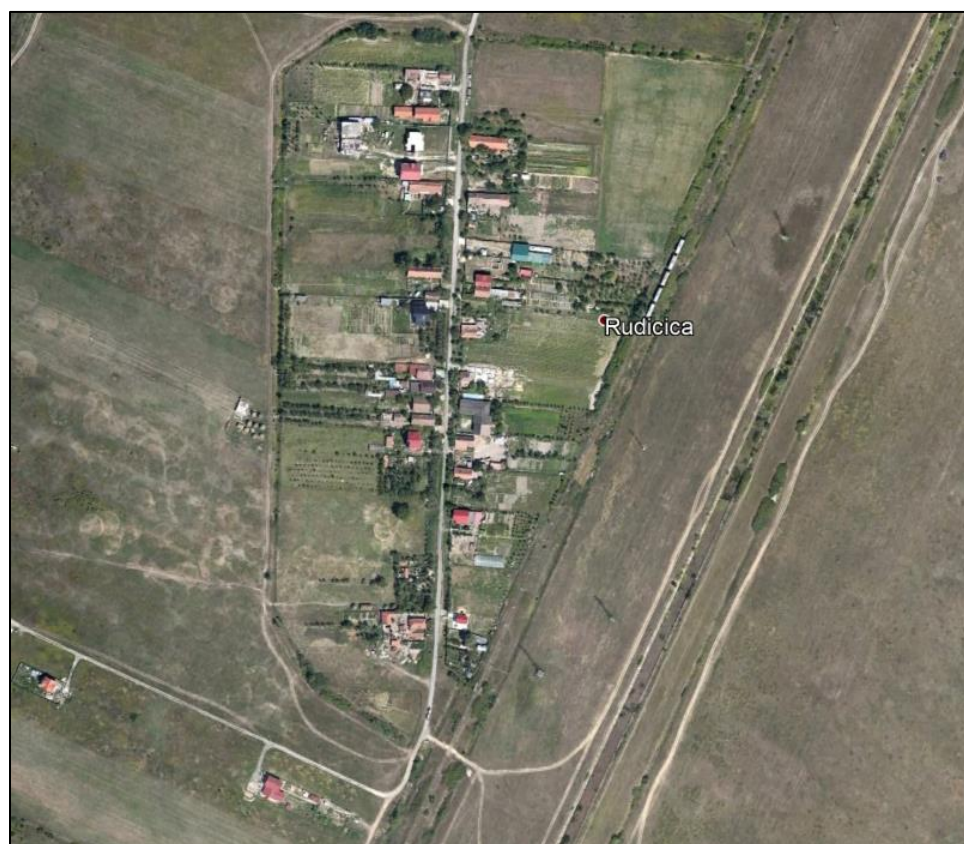
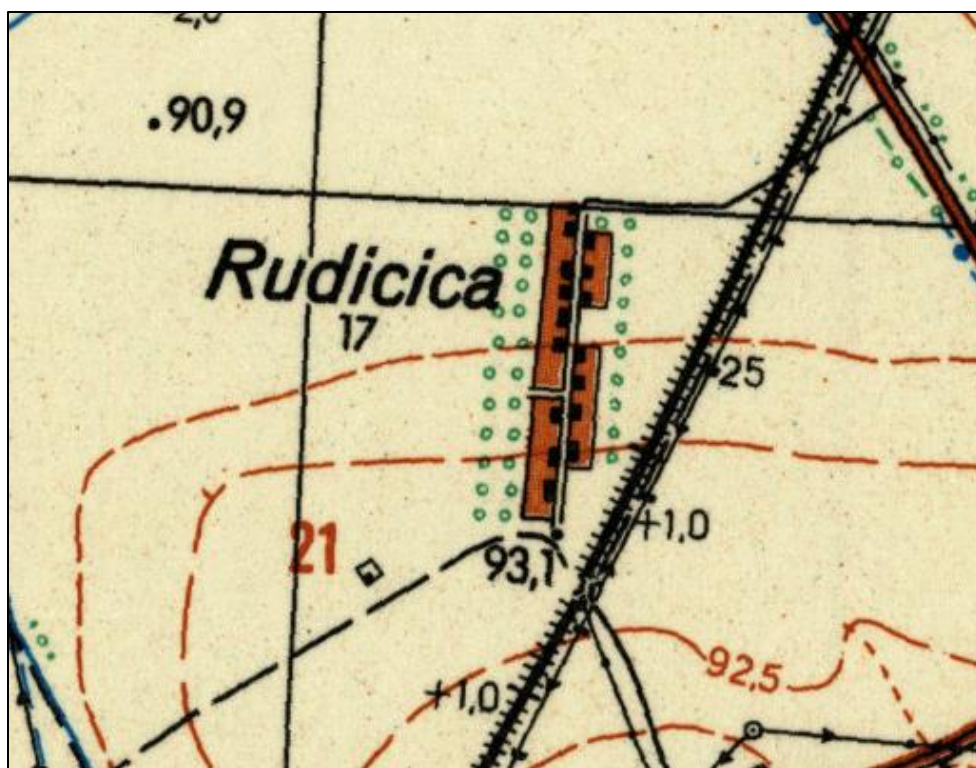
În perioada realizării hărților topografice militare românești⁴⁹, localitatea avea o formă simplă, imobilele fiind dispuse în lungul unei singure străzi, în apropierea căii ferate (vezi Fig. 14), putând fi observate un număr de 15 gospodării înconfurate de suprafețe pomicole, iar întreaga așezare era mărginită de terenuri arabile.

Între timp, așezarea s-a mai dezvoltat, dovadă stând construcțiile apărute în ultimii ani, însă rămâne încă o enclavă față de teritoriul administrativ al comunei Giroc.

---

⁴⁸ <http://www.urseni.ro/istoric.php>, accesat la 04.10.2017

⁴⁹ Scara 1:25000

Fig. 14. Teritoriul localității Albina în perioada socialistă (Hărți Militare 1:25000), comparație cu situația actuală (2017), (Google Earth)

Dezvoltarea activităților imobiliare la nivelul comunei a contribuit la dezvoltarea acestei așezări, astfel că, în timp, poate avea un statut definit, deși momentan depinde atât de Urseni, cât și de Timișoara, prin intermediul drumului de legătură dintre cele două așezări.

REPERE BIBLIOGRAFICE

- Ardet A., 1988, *Considerații privind așezarea Baden de la Timișoara-Freidorf*, în *Tibiscum*, p. 121;
- Binder P., 1970, *Lista localităților din Banat de la sfârșitul secolului al XVII-lea*, Studii de Istorie a Banatului, 2, p. 61-68;
- Bizerea M., Bizerea F., 1978, *Localizarea așezărilor din Banat consemnate în „Gesta Hungarorum”*, Studii de Istorie a Banatului, 5,
- Bizerea M., Rudneanu C., 1969, *Considerațiuni istorico-geografice asupra districtului autonom al Caransebeșului în Evul Mediu*, Studii de Istorie a Banatului, 1, p. 7-22;
- Ciugudean H. I., 2000, *Eneoliticul final în Transilvania și Banat: Cultura Coțofeni*, Editura Milton Timișoara, p. 27;
- Crețan Remus, *Banat toponymy – a short view on the origins of settlements in the eastern part of Timișoara*, Review of Historical Geography and Toponomastics, vol. II, no.3-4, 2007, pp 45-56;
- Cristian F., Micle D., Ardelean A., Pană Andreea, Georgescu A., Gârleanu Loredana, Hegyi A., Stavilă A., Ionescu A., 2016, *Șapte milenii de istorie în zona Moșnița (județul Timiș): cercetările arheologice de salvare din perioada 2010-2015*, Timișoara;
- Diaconescu D., 2009, *Cultura Tiszapolgár în România*, Sibiu, p. 72;
- Drașovean Fl., 1989, *Observații pe baza unor materiale inedite privind raporturile dintre culturile Starčevo-Criș, Vinča A și lumea liniară în nordul Banatului*, Apulum, 26;
- Hațegan I., 2005, *Vilayetul de Timișoara*, Timișoara;
- Hügel P., 2003, *Ultimele decenii ale stăpânirii romane în Dacia (Traianus Decius – Aurelian)*, Cluj-Napoca, Ed. Nereamia Napocae, 266 p.;
- Lazarovici G., 1983, *Principalele probleme ale culturii Tiszapolgár în România*, în AMN, 20, p. 4;
- Lazarovici G., Nica M., 1991, *Chalcoliticul Balcano-Anatolian, în Cultura Vinča în România*, Timișoara;
- Măruia, L.; Micle, D.; Floca, C.; Stavilă, A.; Berzovan, A.; A.; Bolcu, L.; Borlea, O.; Rogozea, O.; Forțiu, S.; Magina, A.; Pîrpiliță, E.; Vedrilă, I.; Horak, P.; Vidra, L.; Gogoșanu, A. (2012), *Geografia istorică a zonei Moșnița Veche. Rezultatele cercetărilor arheologice de teren*, Editura BioFlux Cluj- Napoca, 2012, 1154 p.
- Trușcă Mirela, Burulean D. N., 2008, *Albina : un sat ardelean în spațiul timișan*, Editura Solness, Timișoara;

***RAN 157843.01

<http://www.cdep.ro/proiecte/2009/300/60/8/em368.pdf>, accesat la 04.10.2017

<http://www.urseni.ro/istoric.php>, accesat la 04.10.2017